

kao primjer samo neka od ostvarenja hazreti Omera. Između ostalog on je: bio prvi koji je planski oformio muslimanske gradove (Kufu i Basru u Iraku, te Fustat u Egiptu); prvi je imenovao kadije (sudije); prvi je izvršio popis stanovništva i imovine; prvi je osnovao „Daruđ-dekik“ (kuću brašna), nešto poput robnih rezervi i socijalno-osiguravajućih ustanova danas; prvi je sitnim kamenčićima prostro Poslanikovu, s.a.v.s., džamiju, u kojoj su do tada sedždu činili na prašini koja bi se lijepila po njihovim čelima; prvi je vakif u islamu; prvi je profesionalizirao državnu službu; prvi je osnovao „Bejtu'l-mal“ (državnu blagajnu); prvi je uveo računanje vremena po hidžretskom kalendaru; prokopao je plovni kanal od Nila do Crvenog mora, itd

Na kraju ne mogu a da dragom čitaocu ne skrenem na jedan od najdražih mi citata iz naše historije. Tabiinka Šifa bint Abdillaha se prolazeći pored jedne skupine besposlenih, nevoljnih muslimana sa uzdahom prisjetila hazreti Omera ovim riječima: Tako mi Allaha, kad bi Omer progovorio - to bi se slušalo, kad bi išao - žurio bi, kad bi udario - bolilo bi, a kad bi jeo - zasitio bi se, i on se istinski ustezao od dunjaluka.

Da nema nikakvu drugu vrijednost osim što popularizira humane poruke iz ovoga perioda islamske historije, ova knjiga bi bila vrijedna objavljivanja i čitanja, pa je kao takvu najtoplije preporučujemo.

Ahmet ALIBAŠIĆ

„MEDIJSKI MONGOLI ZAPADA“ PRED ZIDINAMA ISTINE

Mustafa Spahić, Istina ili laži svijeta, Bemust Sarajevo 2006.

Nedugo nakon čitanja prvih tekstova knjige koju vam predstavljamo sjetio sam se jedne zanimljivosti iz antičke Grčke. Naime, u dobu kulturnog procvata i uspona demokratije u antičkoj Grčkoj, svakog pojedinca kojeg nije zanimala politika grci su nazivali - idiotom.

Riječ „idiot“, na grčkom jeziku znači „biti predan privatnim interesima.“

Knjigom *Istina ili laži svijeta* Mustafa Spahić je reafirmisao ovaj klasični grčki stav o politici kao neizbježnom usudu samosvjesnih i umnih bića.

Pored tema iz politike i političke filozofije knjiga *Istina ili laži svijeta* tematizira i širok spektar socioloških, kulturnih i etičkih pogleda autora na aktualna pitanja sadašnjice.

Iako knjiga sadrži stotinu i sedamnaest tematski različitih tekstova, koje je autor svojedobno objavljivao u formi kolumni u sedmičniku Ljiljan, djelo suštinski određuje i karakterizira i nastojanje da se čitalac podstakne da preko vlastitih osjetila, razuma i uma **upozna** svijet onakav kakav jeste. Usljed neslućenih manipulacijskih moći masmedija danas su ljudi, po mišljenju autora knjige, izloženi sistemskoj projekciji i konstrukciji svijeta. Percepciju svijeta koja se stiče putem osjetila, izravnim opažanjem i posmatranjem, zamijenila je organizirana i smišljena projekcija i konstrukcija stvarnosti.

Ministar za propagandu u vrijeme nacističke Njemačke, jednom priliko je rekao: „Nebi bilo nemoguće – uz odgovarajuće psihološko ubjeđivanje ljudi – dokazati da je kvadrat u stvari okrugao.“ Poznavajući razornu moć propagande i medijskog opčinjavanja svijeta i stvarnosti Mustafa Spahić u knjizi bjelodano pokazuje koliki je cinizam i banaliziranje zločina nad Bošnjacima to što su istog dana kada je

izrečena kazna za genocid ratnom zločincu Krstiću vijest o hapšenju trojice oficira, dva generala i jednog pukovnika Armije Bosne i Hercegovine prenijeli svi veliki svjetski mediji Redukcionističku, ideološku, simplifikatorsku i senzacionalističku medijsku sliku islama i muslimana koju konstantno i sistematično nude medijski mongoli, prof. Spahić predstavlja na sljedeći način: "Kada su Said Aita i Nuruddin Murseli najbolji svjetski atletičari, oni su samo Aita i Murseli, a ne islamsko- muslimanski najbolji svjetski atletičari." „Kada Abdus – Selam dobije nobelovu nagradu za Fiziku, on je samo nobelovac, a ne islamsko – muslimanski nobelovac. Kada Nagib Mahfuz dobije Nobelovu nagradu, on je samo nobelovac, a ne islamsko – muslimanski nobelovac.

Na drugoj strani, histrerijom, hajkom, huškačkom propagandom, medijski demijurg i medijski mongoli svaku pojedinačnu, individualnu, personalnu i ličnu slabost, nepravdu, nasilje i teror, vezanu za jednog jedinog muslimana, vežu i prenose na sve muslimane svijeta i hiljadama puta, bez provjere i mogućnosti demantija, ponavljaju: islamski i muslimanski ekstremizam, fundamentalizam, fanatizam, terorizam, konzervatizam, radikalizam, te islamski, sveti, Božiji ratnici, ekstremisti, teroristi“....

Projekciji i konstrukciji svijeta ,prof. Spahić, kao jedinu realnu alternativu, suprostavlja individualno i neposredno upoznavanje i suočavanje svakog pojedinca sa jasnim i nepobitnim činjenicama kojima se dokučuje sama istina. Jedino se metodama analogije i komparacije sa događajima u prošlosti može razumjeti sadašnjost .

Da bi, primjerice razumjeli moral novog svjetskog poretka, način kako se SAD odnose spram fenomena terorizma, da bi barem načelno shvatili zašto cijeli svijet toleriše novonastali međunarodni poredak koji se zasniva na sili i na bezakonju; prof Spahić će čitaocu podsjetiti na ilustrativan događaj zabilježen u knjizi Aurelija Augustina, „O Božijoj državi“ U tom djelu on kazuje priču o susretu Aleksandra Velikog i jednog gusarskog kapetana, kojeg je uhvatio na otvorenom moru. Naredivši gusaru da zaustavi brod, Aleksandar ga upita: "Kako se usuđuješ da

tiranišeš ljude po morima kao gusar.?" "Kako se vi usuđujete da tiranizirate čitav svijet?, uzvraća gusar. „Ja imam mali brod i zato kažu da sam lopov i gusar. Vi imate veliku mornaricu pa vas zovu imperatorom, dok druge ljude zovu gusarima.“

Tematski najizanimljiviji, a po sociološkoj i analitičkoj širini autorskog zahvata, znanstveno najutemeljeniji su tekstovi: *Svijet islama i muslimanski narodi u 20. stoljeću, Šta musliman na Zapadu mora znati o zapadu*, i prvi tekst objavljen u knjizi - *Viđenja Amerike*.

Ovi tekstovi su, možda, trebali biti objavljeni u jednom zasebnom poglavlju, jer se njihovim pažljivijim čitanjem i iščitavanjem najbolje prepoznaju neke stožerne kulturne i civilizacijske karakteristike muslimanskih država, SAD, i Zapadne Evrope. Između ostalog ovi tekstovi sadrže odgovore na pitanja:

Zašto su SAD trenutno najmoćnija, najorganiziranija i najfunkcionalnija zemlja na svijetu!

Koje su to, neprikosnovene i neupitne vrijednosti Zapada? Mustafa Spahić bi te neupitne vrijednosti metaforično nazvao „svetim kravama Zapada.“?

Zašto muslimanska društva punih sedam stoljeća na ravni države i civilizacije, ne i na ravni vjere i kulture, doživljavaju stalnu stagnaciju i nazadovanje.

Čitalac knjige *Istina ili laži svijeta* nakon svakog pročitano teksta može osjetiti svojevrсно izbavljenje i rasterećenje.

Izbavljenje od nekih ideološki nametnutih zabluda i laži koje se projekcijom i konstrukcijom svijeta suptilno nameću ljudima. I rasterećenje od mnogobrojnih predrasuda i stereotipa koje nastaju kao nužne posljedice „medijske mongolizacije svijeta“ Knjiga *Istina ili laži svijeta* je knjiga i o višedecenijskom osporavanju bosanskog jezika i nacionalnog identiteta Bošnjaka, knjiga koja razobličava tzv bošnjački autošovinizam, knjiga koja svjedoči o tragičnoj sudbini naroda koji su poricali Božije poslanike i Objave. Spahić odlučno stoji na stanovištu da je jedino stanište Istine, njen izvor i utok u časnoj Objavi Kur`anu. Kao što je Hegel svojevrsteno tvrdio da su umjetnost, religija i filozofija jedina

tri vječna i nepromjenljiva oblika konačne Zbilje.

Ukazujući na značaj političkog razumijevanja stvarnosti knjiga *Istina ili laži svijeta* donekle neodoljivo podsjeća na razgovor o tragediji koji su svojevremeno vodili Napoleon i Goethe. Napoleon je tom prilikom rekao da se novija tragedija od stare bitno razlikuje po tome što mi više nemamo sudbine, kojoj bi ljudi podlegli, i što je na mjesto starog fatuma stupila politika. Pisana prepoznatljivim stilom njenog autora, kojeg karakteriše intelektualna lucidnost, respaktabilna načitanost, česta upotreba slikovitih poređenja i metafora, knjiga, doduše, zahtijeva veoma trezvenog i odgovornog čitaoca.

Meho ŠLJIVO

KULTURA DRŽAVE KAO OGLEDALO NJENOG DRUŠTVA

Kultura države kao ogledalo njenog društva,
Hadžem Hajdarević, Tugra, Sarajevo, 2006

Postdejtonsko doba obilježeno je mnogim pojedinačnim i kolektivnim traumama i frustracijama. U ideološki izdijeljenom i uskostranački isparcelisanom bh društvu čini se da su velikosrpski nacionalizam, neprincipijelnost međunarodne zajednice, kao i sveprisutna građanska ravnodušnost i depresivnost postali prepoznatljiv imidž bosanskohercegovačkog društva. Zato književnik, pjesnik i publicista Hadžem Hajdarević svoju najnoviju knjigu kolumni s pravom naslovljava - „*Kišno Društvo*“.

U *Kišnom društvu* dominira sveopća apatija i ravnodušnost udružena sa podaničkim i sužanjskim mentalitetom bosanskohercegovačkih građana.

Frustracije se prepliću sa „strategijom haosa i masovnog obesmišljavanja“ *Kišno društvo* tako neumitno skoštava u bosanskom nihilizmu,

čiji se kraj jedino nazire u mirenju sa svime postojećim ili u odlasku u daleki iseljenički svijet. Ovdašnji stranački lideri nisu previše zabrinuti za katastrofalno i jadno društveno-psihološko stanje. Hajdarević tu stranačku ravnodušnu gospodu sarkastično portretira kao „umrljane paune koje svake televizijske večeri gledamo na konferencijama za štampu i javnim odlascima u OHR.“

BH mediji i intelektualci se savršeno uklapaju u taj letargični, autocenzorski, bešćutni „socijalno-kulturni prostor. Dosljedni su u „distribuciji kiča“ i u zluradoj, hinjskoj i djetinjastoj šutnji.

Netom minulu agresiju na Bosnu i Hercegovinu i njene građane zamijenila je anarhija u njihovom i onako neurednom i vidno bezidejnom i dezorjentisanom kulturnom, životu. Šta je sa obnavljanjem spaljenog i uništenog bibliotečkog blaga? Kada će se na dostojanstven i prikladan način obilježavati godišnjice smrti najznačajnijih bosanskohercegovačkih književnika? Hoće li se i dalje u ANUBIH primati samo umirovljenici i ideološki podobni, ili će se u ovoj najuticajnijoj znanstvenoistraživačkoj instituciji naći mjesta za intelektualce renomea Esada Durakovića ili Enesa Karića? Zašto su najprestižnije književne nagrade u BiH sramotno devalvirane i svedene na opskurne, lokalne „igranke i teferiče“? Dali je pokopana svaka nada u intelektualnu solidarnost bh. književnika i kulturnih pregalaca? Uostalom nazire li se neka, osmišljenija, i organizovanija kulturna strategija u BiH, jer je, primjerice, svako pisanje poezije u trenutnim ideološkim i lokalno-patriotskim tjesnacima „kao češljanje vjetra“.

Hajdarević o ovim kulturnim temama i apsurdno teškom stanju bosanskohercegovačke kulture uopće, piše sa tankočutnom intelektualnom angažiranošću, ali i sa očitom rezignacijom, razočarenjem, ljudskom i umjetničkom zgranutošću.

Kao jasnu ilustraciju dovoljno je navesti nekoliko naslova kolumni: *Jezik na svome pašnjaku*, *Rasisti u jeziku*, „*Viza bez budućnosti*, *Šutnja nije zlato*, *šutnja je sramota*, „*Šuplja avlija*, *Nacija u zijevanju*.... Ako je kultura u BiH spala na tako niske grane, kao što to brojni primjeri